

УДК 338.48

Швецова О.В.
студентка гр. ТУ-23зм
Східноукраїнський національний університет
імені Володимира Даля
м. Київ, Україна
наук. кер. – д.е.н., проф. Зеленко О.О.

ВПЛИВ ВОЄННИХ ПОДІЙ НА ТУРИСТИЧНУ ГАЛУЗЬ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

Вторгнення росії в Україну суттєво підірвало практично всі сектори глобальної економіки, в тому числі й туристичну індустрію, і його вплив відчуватиметься ще багато років. Провідні туристичні бренди галузі зазнали значних втрат.

Авіаційна галузь була, мабуть, першою серед тих, що постраждали найбільше, відчувши негативні наслідки війни. Деякі перевізники або запровадили, або підвищили паливні збори, які авіакомпанії зазвичай перекладають на клієнтів у вигляді вищих цін на авіаквитки. Пасажирські рейси у повітряному просторі України взагалі довелось припинити до закінчення бойових дій.

Значна частка міжнародних туристичних компаній, такі як Airbnb, Booking

Holdings і Marriott, одразу після початку війни в Україні оголосили, що вони виводять бізнес з росії. Паралельно, країни Балтії вжили заходів, щоб обмежити перетин кордону росіянами. Зокрема, Естонія ввела заборону в'їзд громадянам РФ із шенгенськими візами, а Латвія взагалі припинила видавати власні туристичні візи російським мандрівникам. Тим часом Фінляндія скоротила кількість віз, які видала громадянам росії з туристичною метою. До цієї низки ініціатив приєдналась і Польща, яка заборонила в'їзд до країни російським туристам.

Іноземний туристичний візит в Україну став практично неможливим. Попри те, що внутрішній туризм почав відновлюватися, Державне агентство розвитку туризму України все ще закликає іноземних мандрівників не відвідувати країну до кінця війни, оскільки це не може гарантувати їхню безпеку. Всі міжнародні логістичні маршрути, які проходять через територію України, наразі не функціонують. За дев'ять місяців 2022 року представники туристичної галузі України сплатили на 33,34% менше податків, ніж за аналогічний період 2021 року. Також спостерігається спад на 32% від діяльності туристичних операторів [1]. Але, не зважаючи на війну, туристична галузь продовжує працювати. Туроператори, які спеціалізуються на внутрішніх подорожах західних та центральних регіонів, загалом зуміли підтримати індустрію туризму приблизно на 50%. Попри проблеми з електрикою минулого сезону великі гірськолижні курорти запускали витяги та приймали туристів. Багато українських туристичних операторів переорієнтувалися на ринок Молдови, а деякі навіть зуміли вийти на туристичний ринок ЄС.

Наведемо загальну оцінку впливу російсько-української війни на міжнародний туризм в поточній ситуації [2]:

1. Додатковий ризик слабкого та нерівномірного відновлення туризму після COVID-19: послаблення обмежень на поїздки після COVID-19 сприяло нормалізації подорожей, але війна продовжує становити серйозну загрозу для відновлення, особливо для туристичної індустрії України.

2. Скорочення виїзного туристичного потоку з України та росії, що

становить близько 3% світових витрат та дорівнює 14 млрд. дол. США у 2020 році. У 2019 році витрати росіян на поїздки за кордон досягли 36 млрд. дол. США, а витрати України – 8,5 млрд. дол. США. У 2020 році ці значення знизилися до 9,1 млрд дол. США та 4,7 млрд. дол. США відповідно.

3. Зниження довіри споживачів (особливо на ринках і сегментах, які не схильні до ризику): війна перешкоджає поверненню довіри до глобальних подорожей. Ринки США та Азії можуть значно постраждати, особливо щодо подорожей до Європи.

4. За даними Євроконтролю, найбільш постраждалими напрямками (крім України) є Молдова із скороченням кількості рейсів майже на 70% з 24 лютого 2022 року (порівняно з 2019 р.), Словенія (-42%), Латвія (-38%) та Фінляндія (-36%) [2].

5. Уповільнення економічного розвитку та зростання інфляції: війна росії з Україною генерує негативні ризики для міжнародного туризму. Це підвищує і без того високі ціни на нафту та транспортні витрати, посилює невизначеність й спричиняє перебої з подорожами у Східній Європі.

6. Працевлаштування та бізнес, пов'язаний з туризмом: криза загрожує робочим місцям і підприємствам, пов'язаним з туризмом, включаючи вплив на засоби до існування для тих людей, хто пов'язані з туристичною сферою.

Підводячи підсумки впливу російсько-української війни на туристичну галузь в Україні та світі, треба зазначити, що для відновлення та подальшого розвитку світового туризму потрібно вирішити багато завдань. Але більше всього викликів чекає на туристичну галузь України.

Туристичну галузь України в повоєнний період планують відбудовувати як частину Плану відновлення України, що був представлений українським урядом в Швейцарії на Міжнародній конференції з питань відновлення України 04.07.2022 р. Одна з програм цього плану («Розширення та інтеграція логістики із ЄС») передбачає реалізацію близько 20 окремих проєктів у галузі туризму [3], таких як:

- програма розвитку туристичної інфраструктури в Національних

природних парках України;

- розробка національної маркетингової стратегії розвитку туризму із просуванням чітко-сформованої візії;

- розробка та реалізація концепції розвитку міст-курортів на Півдні України та проєкту «дороги різноманіття»;

- створення екологічно безпечної туристичної інфраструктури для мандрівок по Україні;

- розробка спеціалізованих програм подорожей для молоді та для людей похилого віку, тощо.

Також Державне агентство розвитку туризму України неодноразово заявляло про плани України використовувати Крим, який зараз окупований росією, як напрямок, який може приймати потужний туристичний потік та генерувати інтенсивне відновлення туризму в Україні.

Для ефективного відновлення вітчизняної туристичної індустрії потрібно використовувати світовий досвід та адаптувати вітчизняні туристичні стандарти до міжнародних, створити ефективну систему управління галуззю, запустити реалізацію місцевих цільових програм, запровадити механізм співфінансування держави та бізнесу, а також створити Єдиний туристичний реєстр тощо.

Для інших країн, які втратили російських туристів виходом може стати переорієнтація маркетингових стратегій та диверсифікація турпотоків. Туреччина, наприклад, залучає нових відвідувачів з інших країн світу. На Кіпрі провайдери послуг гостинності розширюють співпрацю з Францією, Німеччиною, Польщею, Угорщиною і іншими країнами та передбачають зростання показників своєї діяльності вже в цьому 2023 році. Крім того, в деяких країнах, в тому числі і в Україні, впроваджуються державні програми фінансової підтримки для малого бізнесу, який найбільше постраждав від кризи та наслідків війни.

Література:

1. Через війну надходження до держбюджету від тургалузі скоротилися майже на 34%. URL: <https://www.tourism.gov.ua/blog/cherez-viynu->

nadhodzhennya-do-derzhbyudzhetu-vid-turgaluzi-skorotilisya-mayzhe-na-34

2. Impact of the Russian offensive in Ukraine on international tourism / Impact assessment, UNWTO Tourism Market Intelligence and Competitiveness Department, Issue 4, 16 May 2022. URL: PowerPoint Presentation (amazonaws.com)

3. План відновлення України. URL: <https://recovery.gov.ua/project/program/logistics-de-bottleneck-and-integration-with-eu?projectId=6>